

HISTORICAL-ARCHAEOLOGICAL COLLECTION Is. 26

ГІСТАРЫЧНА-АРХЕАЛАГІЧНЫ ЗБОРНІК

Выпуск 26

*Матэрыялы Міжнароднай навуковай канферэнцыі
«Актуальныя праблемы
ранній гісторыі славян»*

Мінск, 29–30 верасня 2009 г.

МИНСК
2011

ГІСТАРЫЧНА-АРХЕАЛАГІЧНЫ ЗБОРНІК

Выпуск 26

Матэрыялы Міжнароднай навуковай канферэнцыі

«Актуальнія праблемы ранній гісторыі славян»

Мінск, 29–30 верасня 2009 г.

УДК [94+902/904(476)(082)

Дадзены выпуск зборніка змяшчае артыкулы археолагаў і гісторыкаў Беларусі, Расіі, Украіны, Чэхіі, Польшчы, у якіх разгледжаны актуальныя пытанні па праблематыцы вывучэння ранніх гісторыі славян на тэрыторыі Усходній і Цэнтральнай Еўропы.

Разлічаны на прафесійных археолагаў, гісторыкаў, аспірантаў, студэнтаў і ўсіх, хто цікавіцца сучасным станам вывучэння археалогіі, гісторыі і культуры славян.

Выданне адноўлены ў 1993 годзе

Рэдакцыйная калегія:

А. А. Каваленя, доктар гістарычных навук, прафесар (гал. рэд.);

В. В. Даніловіч, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (нам. гал. рэд.);

М. Г. Жылінскі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт;

Л. Я. Землякоў, доктар палітычных навук, прафесар; А. В. Іоў, кандыдат гістарычных навук (нам. адк. сакратара);

А. Г. Калечыц, доктар гістарычных навук, прафесар; Г. У. Карзенка, доктар гістарычных навук, дацэнт;

М. П. Касцюк, акадэмік; М. М. Крывальцэвіч, кандыдат гістарычных навук;

А. М. Літвін, доктар гістарычных навук, прафесар; В. М. Ляўко, доктар гістарычных навук, прафесар;

С. Я. Рассадзін, доктар гістарычных навук, прафесар;

М. У. Смяховіч, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (адк. сакратар)

Навуковы рэдактар:

доктар гістарычных навук, прафесар В. М. Ляўко

Рэцензыенты:

доктар мастацтвазнаўства, дацэнт А. М. Кушнірэвіч

кандыдат гістарычных навук І. М. Язэпенка

ISBN 978-985-08-1276-6

© ДНУ «Інстытут гісторыі Нацыянальнай

акадэміі навук Беларусі», 2011

© Афармленне. РУП «Выдавецкі дом

«Беларуская навука», 2011

ЗМЕСТ

Александр Коваленя. Актуальні проблеми дослідження ранньої історії слов'ян.....	6
Ольга Левко. Проблемне поле археологіческих культур I тисячелетия н. э.	11

Alexander Kovalenya. Actual problems of studying of early history of Slavs	6
Olga Levko. Problem field of archaeological cultures of the 1st millennium AD.....	11

АРХЕАЛОГІЯ

Андрей Обломский, Владислав Приймак, Ростислав Терпиловский. Исследования колочинской курганной группы Бездрик в 2000 г.	15
Инна Исланова. Этапы славянского расселения на Верхней Волге	30
Nadya Profantová. Nejstarší slovanské osídlení v Čechách ve světle nových nálezů a problém stanovení přesnější chronologie	35
Георгий Штыхов. Древний Лукомль – материальная культура в этническом аспекте (I тысячелетие н. э.)	45
Евгений Шмидт. Славяне в междуречье Днепра и Западной Двины в IV–XII вв.	60

Andrey Oblomsky, Vladimir Pryimak, Rostislav Terpilovsky. Studying of the barrow group of Colochyn Culture near the village of Bezdryk in 2000.....	15
Inna Islanova. Stages of the Slavonic settling on the Upper Volga	30
Nadya Profantova. The ancient Slavonic settling in Czech according to new artefacts and problem of the making more exact chorology	35
Georgiy Shtykhov. The Ancient Lukoml. Its material culture in the ethnic aspect (the 1st millennium AD) ..	45

Александр Медведев. К вопросу о финале культуры штрихованной керамики	68
Александр Дробушевский. Этнокультурные изменения в междуречье Днепра и Десны на рубеже нашей эры	76
Наталья Дубицкая. Полуземляночные постройки поселения Тайманово Быховского района Могилевской области	84
Ihar Marzaluk. Новыя крыніцы па гісторыі славянскага расселенія ў Магілёўскім Падднепройі і Пасожжы	97
Олег Макушников. Ранние и восточные славяне в Гомельском Поднепровье (V–X вв.): вопросы этнокультурной истории.....	119
Mikola Plavinskij. Насельніцтва Браслаўскага Паазер’я ў другой палове I – пачатку II тысячагоддзя н. э. (на матэрыйалах пахавальных помнікаў) ...	126
Андрэй Вайцяховіч. Курганны могільнік Слабада ў вірховых Дзвінасы	138
Vadzim Shadysra. Да пытання аб славянскім рассяленні на тэрыторыі Беларускага Падзвіння	146
Hanna Byalitskaya. Тапаграфія і забудова паселішчаў зарубінецкай культуры ў Прыпяцкім Палессі	152

Evgeniy Shmidt. The Slavs on the territory between the Dnieper and the Western Dvina in the 4th–12th centuries	60
Alexander Medvedev. On the issue of the final of Scratched Ware Culture	68
Alexander Drobushhevskiy. Ethnic changes on the territory between the Dnieper and the Desna at the turn AD.....	76
Natalya Dubitskaya. Semi subterranean buildings of the settlement of Taymanovo, Byhov district, Mogilev region	84
Ihar Marzaluk. New sources on the history of the Slavic settling on the territory of the Mogilev Dnieper and Sozh Regions	97
Oleg Makushnikov. The Early and Eastern Slavs in the Gomel Dnieper Region (the 5th–10th centuries): the questions of the ethnic and cultural history.....	119
Mikola Plavinsky. Population of the Braslaw Lakes Region in the second half of the 1st – early 2nd millennium AD (on the materials of barrow burials) ..	126
Andrey Vaitsyahovich. The mounds of Sloboda in the Upper Dvinosa	138
Vadzim Shadysra. To the question of the Slavic settling in the Belarusian Dvina Region	146
Hanna Byalitskaya. Topography and dwellings of the settlements of Zarubintzy Culture in the Prypyat Palesse Region	152
Taras Milyan. The origins and development of the Early Slavic settlements in the basin of the Upper Dniester and the Western Bug	170
Andrey Vaitsyahovich. Changing the ceremony of cremation on the territory of the Polotsk Land in the 10th century	178

ГІСТОРЫЯ

Сергей Рассадин. Актуальные проблемы славяно-генеза	185	Sergey Rassadin. Actual problems of the Slavic genesis	185
Яков Риер. Об особенностях славянского этногенеза в контексте ранней истории европейских народов.....	190	Jacov Rier. On the issues of the Slavonic ethnic genesis in context of the early history of the Europeans.....	190
Wojciech Nowakowski. Problem obecności Słowian w dorzeczach Odry i Wisły w okresie wpływów rzymskich i w okresie wędrówek ludów w świetle antycznych źródeł pisanych i znalezisk archeologicznych.....	195	Wojciech Nowakowski. The Question of presence of the Slavs in the basins of the Odra and the Vistula rivers in the Romans and Migrations Periods in the light of ancient written sources and archaeological finds	195
Ростислав Терпиловский. Киевская культура. Некоторые итоги и проблемы дальнейшего изучения	202	Rostislav Terpilovsky. Kiev Culture. Some results and problems of the following studying	202
Сяргей Віцяз. Поліфункцыянальныя аспекты засялення Верхняга Панямоння ў раннім сярэднявеччы	213	Syarhei Vitsyaz. Multi-functional aspects of settling in the Upper Neman Region in the Early Medieval Age	213
Уладзімір Тугай. Склавены – славяне ці балты?	229	Uladzimir Tuhai. The Sklavens – were they the Slavs or Balts?	229
Sylwia Cygan. Historia badań archeologicznych nad zagadnieniem etnogenezy Słowian od połowy XX w. w Polsce – główne metody i kierunki interpretacji źródeł	233	Sylvia Cygan. History of archaeological researches of questions of Slavic ethno genesis from the mid 20th century in Poland – the main methods and directions of the interpretations of sources	233
Людмила Агеева, Надежда Демидова. Языческий культ Параскевы-Рогнеды	240	Ludmila Ageeva, Nadezhda Demidova. Paraskeva-Rogneda's pagan cult	240
Эдуард Заікоўскі. Гісторыка-геаграфічныя ўмовы размяшчэння раннеславянскіх свяцілішчаў	245	Edward Zaikouski. Historical and geographical conditions of the placement of the Early Slavonic sanctuaries	245
Ольга Сорокина. Древние славяне в антропологическом отображении	250	Olga Sorokina. The Ancient Slavs in the anthropological aspect	250
Владимир Григорьев. Советская, российская и зарубежная историческая наука второй половины XX в. о предках славян	254	Vladimir Grigorev. The Soviet, Russian and foreign historical science in the second half of the 20th century about the Slavs' ancestors	254
Рэзалоццыя Міжнароднай навуковай канферэнцыі «Актуальныя праблемы вывучэння раннія гісторыі славян»	259	The resolution of the International scientific conference «Actual problems of studying of early history of Slavs»	260

THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE “ACTUAL PROBLEMS OF EARLY HISTORY OF SLAVS”

(1) Науковы конгрэс з міжнароднага значення, які прызначаюцца для аттракцыяна інтэрнацыональнага імпульса ў сферы гуманітарных наукаў, а таксама для падтрымкі ініцыятывы беларускіх і міжнародных специялістаў па вывучэнні історыі славянскага племені, якія заснавалі і развілі славянскую цивілізацыю.

(2) The International scientific conference “Actual problems of early history of Slavs” is organized by the Institute of Archaeology and Ethnography of the National Academy of Sciences of Belarus and the Institute of History of the National Academy of Sciences of Belarus. It is intended to attract international experts in the field of archaeology, history, linguistics, literature, ethnography, etc., to discuss the problems of the early history of Slavs, to exchange their experience and results of research, to promote the development of scientific cooperation between Belarus and other countries.

(3) The International scientific conference “Actual problems of early history of Slavs” is organized by the Institute of Archaeology and Ethnography of the National Academy of Sciences of Belarus and the Institute of History of the National Academy of Sciences of Belarus. It is intended to attract international experts in the field of archaeology, history, linguistics, literature, ethnography, etc., to discuss the problems of the early history of Slavs, to exchange their experience and results of research, to promote the development of scientific cooperation between Belarus and other countries.

Навуковае выданне

ГІСТАРЫЧНА-АРХЕАЛАГЧНЫ ЗБОРНІК

Выпуск 26

Матэрыялы Міжнароднай навуковай канфэрэнцыі
«Актуальныя праблемы ранняй гісторыі славян»
Мінск, 29–30 верасня 2009 г.

Рэдактар *H. T. Гаўрыленка*

Мастацкі рэдактар *A. M. Гасава*

Тэхнічны рэдактар *M. B. Савіцкая*

Камп'ютарная вёрстка *H. I. Кашуба*

Падпісана да друку 29.03.2011. Фармат 60×84¹/₈. Папера афсетная. Друк цыфравы.
Ум. друк. арк. 30,46. Ул.-выд. арк. 31,0. Тыраж 150 экз. Заказ 75.

Выдавец і паліграфічнае выкананне:

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецкі дом «Беларуская навука».
ЛІ № 02330/0494405 ад 27.03.2009. Вул. Ф. Скарыны, 40, 220141, г. Мінск.